

יציבות אסטרטגית: ביסוד תפיסת ההרתעה של ישראל

כשהמעצמות הצליחו להגיע להסכם עם איראן על תכניתה הגרעינית, נדחתה האפשרות שאיראן תרכוש יכולת גרעינית צבאית לפרק זמן של יותר מ 10-15 שנים. מה ישראל צריכה לעשות בפרק הזמן הזה? התשובה לשאלה הזאת קריטית להמשך היציבות במזרח התיכון

תא"ל (במיל) שלמה ברום / יום שלישי, 21 ביוני 2016, 13:08

"יציבות אסטרטגית" היא מושג מפתח השאוב מההקשר הבין-מעצמתי – ממערכת היחסים בין ארצות הברית וברית המועצות בתקופת המלחמה הקרה. יציבות אסטרטגית מתייחסת למצב של הרתעה גרעינית הדדית ויכולת השמדה הדדית שנוצר בין שתי המעצמות, ובעיקר לסכנה שבהנתן מאגרי הנשק הגרעיני העצומים בידי שתיהן, סכנת ההיגררות לאסקלציה בלתי מכוונת שתסתיים במלחמה גרעינית כוללת חייבת להילקח בחשבון. יציבות אסטרטגית התייחסה לצורך לשמור על שוויון במאגרים הגרעיניים של שני הצדדים, אבל היוותה גם יסוד חשוב בתהליך בקרת הנשק שהחל משנות הששים. בהקשר למאמצי בקרת הנשק, המטרה הייתה ליצור אמצעים לבניית אמון בין הצדדים, ולשפר ערוצי תקשורת ביניהם – הכל במטרה להבהיר כוונות ובכך לנסות לייצב את יחסי ההרתעה ולהקטין את הסכנה של כניסה למלחמה שאף צד אינו מעוניין בה.

יציבות אסטרטגית היא מושג רלבנטי גם למזרח התיכון, וההיסטוריה הביטחונית של ישראל היא בעצם תולדות המאמץ הישראלי להשיג יציבות אסטרטגית. אולם יישום העיקרון באזור שלנו מסובך ביותר בשל ריבוי השחקנים, תרבויות שונות, סכסוכים שחוצים גבולות בכל הכוונים ויוצרים קואליציות משתנות, לפעמים בטווחי זמן מאד קצרים. העוינות קשה ואינה מאפשרת, לעיתים, תקשורת בין הצדדים. ישראל ניצבה בפני מציאות מורכבת זו מלידתה, ודילמת הביטחון המרכזית לאורך השנים כרוכה בשאלה כיצד משיגים במציאות הזאת יציבות אסטרטגית שתמנע שימוש באלימות על ידי הצד השני. הדרך לעשות זאת היא בשילוב נכון של הרתעה ויוזמה מדינית, אשר יטפלו במוטיבציה של הצד השני.

לאחר שהמעצמות הצליחו להגיע להסכם עם איראן על תכניתה הגרעינית, נדחתה האפשרות שאיראן תרכוש יכולת גרעינית צבאית לפרק זמן של יותר מ 10-15 שנים. אך בחלוף פרק זמן זה, עשויה ישראל שוב להזדקק לצורך בבניית יציבות אסטרטגית במצב שבו במזה"ת יש יותר ממדינה גרעינית אחת. כדי לענות על שאלה זאת יהיה צורך להתמודד עם אתגר קשה – יצירת יציבות אסטרטגית במצב של ריבוי שחקנים גרעיניים (שהרי מדינות ערביות עלולות ללכת בעקבות איראן ולהשיג יכולת גרעינית), תרבויות שונות וסכסוכים מגוונים.

....

תא"ל **שלמה ברום** הוא חוקר בכיר **במכון למחקרי ביטחון לאומי**. הוא ייקח חלק בכנס פתוח לציבור בנושא בקרת נשק שייערך ב - **INSS**

למאמר המלא:

<http://news.walla.co.il/item/2972387>